Historia

Krótka historia biblioteki im. Adama Asnyka w Kaliszu

Biblioteka im. Adama Asnyka w Kaliszu powstała w 1907 r., choć pracę nad jej zorganizowaniem rozpoczęto już w 1906 r. Na początku działała przy Towarzystwie Kursów Popularnych im. Adama Asnyka. Stowarzyszenie to przede wszystkim popularyzowało wiedzę poprzez organizowanie różnego rodzaju kursów, prelekcji, wykładów, a także wieczorów poezji i innych form mających na celu dokształcanie społeczeństwa Kalisza. Księgozbiór biblioteczny, przynajmniej w pierwszej fazie jej istnienia, służył przede wszystkim członkom Towarzystwa oraz wykładowcom i kursantom. Biblioteka dość szybko pomnażała swój księgozbiór głównie za sprawą darów, a także zakupów. Pod koniec 1907 r. biblioteka liczyła ponad 1700 tomów, a rok później około 3000. Jej szybki rozwój spowodował, że w przededniu I wojny światowej biblioteka posiadała 6500 woluminów, nad którymi pieczę sprawowała Helena Szarrasowa. W wyniku działań wojennych biblioteka straciła wiele książek i na przełomie 1916 i 1918 r. liczyła 4200 pozycji. Książnica mieściła się w tym czasie przy al. Józefiny 6 (obecnie aleja Wolności) i jej czytelnikiem mógł zostać każdy, kto opłacił abonament.

Towarzystwo i biblioteka znajdowały się w tym okresie w trudnej sytuacji finansowej. Książnica w 1923 r. została przeniesiona do lokalu przy al. Józefiny 8 i apelowała do czytelników o zwrot wypożyczonych książek, aby pozyskać środki finansowe urządzała imprezy dobroczynne, w 1925 r. otrzymała od miasta 500 zł subsydium. W 1926 r. doszło do rozpadu Towarzystwa Kursów Popularnych im. Adama Asnyka, dalsze istnienie biblioteki było poważnie zagrożone. Na szczęście w tym samym roku władze miasta podjęły decyzję o przejęciu księgozbioru, przeniesieniu go do ratusza i utworzeniu Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Adama Asnyka w Kaliszu. Wkrótce zorganizowano komisję biblioteczną i przeprowadzono akcję zwrotów i darów książek. W wyniku prac komisji już 1 lipca 1927 r. została otwarta czytelnia czasopism. Zaś biblioteka zainaugurowała swoją działalność 1 października tegoż roku. Jej czytelnikiem mógł zostać każdy mieszkaniec Kalisza. Miesięczna opłata za wypożyczenie jednej książki wynosiła 50 gr. W 1930 r. biblioteka liczyła już 7 tys. tomów, a władze miasta przeznaczały na zakup nowości rocznie 3 tys. zł. Biblioteka im. A. Asnyka w 1931 r. została przeniesiona na ul. Piekarską i nie posiadała wówczas czytelni. W tak złych warunkach lokalowych, bowiem mieściła się w jednym niewielkim pomieszczeniu, działała 7 lat. W 1938 r. książnica została ponownie przeniesiona do gmachu elektrowni przy al. Aleksandry Piłsudskiej 2 (obecna al. Wolności). Biblioteka czynna była dla czytelników od 10.00 do 13.00 i od 16.00 do 19.00. Pod koniec lat trzydziestych zakupiła liczący 7 tys. woluminów księgozbiór Alfonsa Parczewskiego, pieniądze na ten cele wyasygnowały władze miejskie Kalisza. Książnica działała do września 1939 r.

W czasie II wojny światowej zbiory Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Adama Asnyka w Kaliszu spotkał ten sam los, co księgozbiory innych kaliskich bibliotek. Zostały one wywiezione przez Niemców i przekazane na przemiał, większość książek wrzucono do kaliskiej fosy przy ulicy Kilińskiego. Uratowano tylko część księgozbioru.

Po wojnie biblioteka wznowiła działalność w czerwcu 1945 r. Mieściła się w prywatnym budynku w alei Marszałka Stalina (obecnie aleja Wolności - koło poczty) w prowizorycznie zaadoptowanym lokalu. Książnica otrzymała nazwę Miejska Biblioteka Publiczna im. Adama Asnyka w Kaliszu, a jej księgozbiór liczył wówczas ok. 2 tys. woluminów. Od razu wznowiła działalność. Dzięki dużemu zaangażowaniu jej ówczesnej kierowniczce, Adaminie Dąbkowskiej, biblioteka od razu wypożyczała książki i czyniła starania, by odzyskać i pozyskać jak największą ilość pozycji od czytelników i darczyńców. Była też wspomagana finansowo przez władze miasta. W 1948 r. biblioteka przeniesiona została na al. Marszałka Stalina nr 20 (obecnie aleja Wolności), liczyła wówczas ok. 5 tys. tomów. 16 października 1948 r. otwarta została w lokalu biblioteki czytelnia czynna codziennie, również w niedziele i święta. W 1952 r. biblioteka została po raz kolejny przeniesiona, tym razem do innego lokalu przy al. Marszałka Stalina 27 i pełniła ona rolę Biblioteki Centralnej (obecnie mieści się tam filia nr 4). W 1959 r. poza Biblioteką Centralną istniały na terenie miasta dwie filie, cztery punkty biblioteczne i sześć bibliotek zakładowych, nad którymi sprawowano opiekę merytoryczną. Z wyjątkiem Centrali pozostałe placówki nie były w pełni samodzielne, działały, bowiem przy zakładach pracy, klubach osiedlowych i innych instytucjach. W 1961 r. biblioteka posiadała 5288 wol., 6 tys. czytelników i wypożyczała 120 500 książek rocznie. W czerwcu 1962 r. otwarto przy ulicy Górnośląskiej filię nr 1 – pierwszą samodzielną filię biblioteczną w Kaliszu, która była zorganizowana w sposób nowoczesny, bowiem korzystający z biblioteki czytelnicy mieli wolny dostęp do półek i możliwość korzystania z czytelni czasopism. Rok później przy filii nr 1 uruchomiono też oddział dla dzieci. W 1966 r. na emeryturę odeszła Adamina Dąbkowska, która kierowała Miejską Biblioteką Publiczną im. A. Asnyka ponad 20 lat. Następnie kierownikiem biblioteki została Elżbieta Łuszczykiewicz. W 1969 r. kierownictwo biblioteki wraz z administracją zostało przeniesione na ul. Łazienną 4 (obecnie 6). Placówka przy al. Wolności 27 w dalszym ciągu pełniła rolę Biblioteki Centralnej.

Na przełomie lat sześćdziesiątych i w pierwszej połowie siedemdziesiątych biblioteka rozrastała się bardzo dynamicznie. W 1970 r. liczyła 109 922 wol., 9 872 czytelników i wypożyczała 204 467 książek rocznie. W 1972 r. dyrektorem książnicy został Ryszard Bieniecki. W 1973 r. utworzono Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną im. Adama Asnyka, która powstała w

wyniku połączenia istniejącej od 1946 r. Powiatowej Biblioteki Publicznej (mającej swoją siedzibę w Kaliszu na placu św. Józefa 5) i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. A. Asnyka w Kaliszu z siedzibą na ulicy Łaziennej. Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. A. Asnyka mieściła się w Kaliszu przy ul. Łaziennej 6. Sieć biblioteczną tworzyły wówczas: Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. A. Asnyka w Kaliszu, 2 biblioteki miejsko – gminne (Błaszki i Stawiszyn), 11 bibliotek gminnych oraz 28 filii i 212 punktów bibliotecznych. Pod koniec grudnia 1973 r. zbiory PiMBP im. A. Asnyka liczyły 109 358 wol., z biblioteki korzystało 34 402 czytelników, którzy dokonali 639 997 wypożyczeń.

Po wprowadzeniu nowego podziału administracyjnego Polski w 1975 r. utworzono Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. A. Asnyka w Kaliszu. W jej skład wchodziła Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kaliszu, 8 miejskich bibliotek publicznych, 11 bibliotek publicznych miasta i gminy oraz 43 gminne biblioteki publiczne. Tak, więc sieć bibliotek województwa kaliskiego liczyła 63 placówki oraz 121 filii i 738 punktów bibliotecznych. Łącznie pod koniec 1975 r. we wszystkich placówkach bibliotecznych WBP im. A. Asnyka znajdowało się 1 430 941 wol. Z księgozbioru tego skorzystało 148 772 czytelników, którzy wypożyczyli w ciągu 1975 roku 3 000 719 książek.

W 1983 r. dyrektorem biblioteki został Jerzy Bielawski. W 1986 r. zakończyły się, trwające od 1982 r., prace remontowo-adaptacyjne przy ul. Mariana Buczka 67 (obecnie Legionów), gdzie utworzono Bibliotekę Główną. Adaptacja budynku i wyposażenie kosztowały 24 mln zł. W 1986 r. zmieniono nazwę biblioteki. Z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. A. Asnyka na Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. A. Asnyka w Kaliszu.

W 1992 r. dyrektorem biblioteki mianowana została Janina Patysiak. W 1998 r. w wyniku kolejnego podziału administracyjnego Polski zlikwidowana została Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Adama Asnyka, a w jej miejsce utworzono Miejską Bibliotekę Publiczną im. Adama Asnyka, zaś bibliotekę powiatową przeniesiono do Opatówka i utworzono na bazie tamtejszej Gminnej Biblioteki Publicznej im. Braci Gillerów. Kierownikiem Powiatowej Biblioteki Publicznej została Jadwiga Miluśka.

Po odejściu na emeryturę w 2002 roku J. Patysiak funkcję p.o. dyrektora sprawowała przez jedenaście miesięcy Krystyna Król. W maju 2003 r. dyrektorem Miejskiej Biblioteki Publicznej im. A. Asnyka został Adam Borowiak.

W roku 2005 Miejska Biblioteka Publiczna im. Adama Asnyka w Kaliszu posiadała Bibliotekę Główną, 9 filii bibliotecznych (w tym 3 oddziały dla dzieci), 309 924 wol., 15 296 czytelników i dokonała 301 692 wypożyczeń.

Dr Grażyna Schlender

W 2020 r. dyrektorem został Robert Kuciński. Tego samego roku otwarto Filię nr 6 z Oddziałem „Izba Pamięci Szczypiorna”.

Od 2023 r. Administracja mieści się przy ul. Prymasa Stefana Wyszyńskiego 3B.

W 2025 r. dyrektorką instytucji została Anna Kubiak.